

مقدمه

هزار میلیارد فوت مکعب گاز قابل استحصال در ذخایر ثبت شده، بین کشورهای دارای گاز جهان در مقام دوم قرار دارد. این میزان ۱۵ درصد ذخایر گاز جهان و ۳۸/۵ درصد ذخایر گاز کشورهای عضو اوپک را شامل می شود. آمار و اطلاعات ارائه شده در این فصل، از شرکت ملی فرآورده های نفتی استان و شرکت گاز استان آذربایجان غربی دریافت گردیده است.

تعاریف مفاهیم

نفت خام: نفت خام آمیزه ای پیچیده از ترکیبات هیدروکربوری است که از مخازن طبیعی نفت در زیرزمین، در بعضی از نقاط دنیا استخراج می شود. نفت خام به طور عمده، متشکل از ترکیبات اشباع و غیراشباع هیدروکربورهای آلیفاتیک و بعضاً آروماتیک می باشد. بجز هیدروژن و کربن که دو عنصر اصلی تشکیل دهنده ی نفت خام به شمار می روند، عناصر دیگری مانند ازت، اکسیژن، گوگرد و فلزهایی چون نیکل، سدیم، وانادیم و آهن به مقدار کم در آن وجود

نفت به عنوان یکی از مهمترین انواع انرژی از جایگاه و اهمیت ویژه ای در اقتصاد کشور برخوردار می باشد.

اولین چاه نفتی در سال ۱۲۷۸ شمسی (۱۹۰۸ میلادی)، در مسجد سلیمان حفر شد و از همین زمان بود که فعالیت صنعت نفت در ایران آغاز شد و آمارهای مربوط به آن نیز از زمان مذکور گردآوری شده است. پس از ملی شدن صنعت نفت در اسفند ۱۳۲۹ (۱۹۵۵ میلادی)، شرکت ملی نفت ایران آمارهای وسیع تری را منتشر کرده است.

در چند دهه اخیر پس از آغاز فعالیت صنعت نفت، سازمان آن نیز همگام با تأسیسات فنی و عملیاتی گسترش یافت و امروزه در قالب تشکیلاتی عظیم با نام وزارت نفت هدایت کلیه عملیات مربوط به صنعت نفت کشور را در بخش های نفت، گاز و پتروشیمی بر عهده دارد. علاوه بر نفت، ایران با دارا بودن بیش از بیست

سوخت جت: به عنوان سوخت موتورهای جت جنگی و مسافری به کار می‌رود که بر حسب میزان امتزاج نفت سفید مرغوب با سایر فرآورده‌های نفتی سبک(نفتا)، به صورت انواع مختلف تولید می‌شود و با اضافه کردن مواد افزودنی به منظور کاهش خوردگی و نقطه انجماد و... تکمیل می‌گردد و در استانداردهای بین‌المللی به نام JP۴ و ATK معروف است.

گاز مایع: گاز مایع مخلوطی است از پروپان و بوتان نرمال که در اثر شرایط محیط و مصرف، نسبت حجمی این دو ماده در مخلوط تغییر می‌یابد و در تحت فشاری حدود ۱۰۰ تا ۱۱۰ پوند بر اینچ مربع، به صورت مایع درمی‌آید.

مشترک گاز: عبارت از شخص حقیقی یا حقوقی است که طبق روش پذیرش متقاضیان گاز، پس از تحویل مدارک مورد نظر و پرداخت حقوق و هزینه‌های متعلقه، مشخصات او در دفتر پذیرش اشتراک ثبت شده و شماره اشتراک به وی اختصاص یافته باشد.

مصرف کننده‌ی گاز: به مشترکانی اطلاق می‌شود که جریان گاز آن‌ها پس از طی مراحل اشتراک‌پذیری، راه‌اندازی شده باشد.

انشعاب گاز: به خطوطی که برای ارسال گاز از خطوط انتقال، خطوط تغذیه و شبکه تا ایستگاه

دارند. به همین جهت، نفت خام از نظر ویژگی‌های فیزیکی و شیمیایی بسیار متغیر است.

نفت سفید: نفت سفید برشی از نفت خام و متشکل از سه نوع هیدروکربورپارافینی، نفتینی و آروماتیکی می‌باشد. این فرآورده به عنوان سوخت گرمایشی و سوخت مراکز حرارتی به کار می‌رود و یکی از مواد اصلی تشکیل دهنده‌ی سوخت جت است.

نفت کوره: نفت کوره از بازمانده‌ی تقطیر نفت خام در برج‌های تقطیر پالایشگاه به دست می‌آید. این فرآورده به سبب دارا بودن هیدروکربورهای سنگین، به آسانی نمی‌سوزد و یکی از سوخت‌های عمده‌ی کشتی‌ها و واحدهای بزرگ صنعتی از جمله نیروگاه‌های برق به شمار می‌رود.

نفت گاز: نفت گاز فرآورده‌ای است که بعد از برش نفت سفید به دست می‌آید و به عنوان سوخت ماشین‌آلات کشاورزی و صنعتی و سوخت تعدادی از وسایل نقلیه‌ی عمومی و تأسیسات حرارتی به کار می‌رود.

بنزین موتور: بنزین موتور آمیزه‌ای است از هیدروکربورهای به طور عمده حلقوی و ایزومره با نسبت‌های متفاوت که برای افزایش درجه‌ی آرام‌سوزی آن، برخی از ترکیبات آلی به آن اضافه می‌شود.

تا پایان سال ۱۳۹۰ تعداد ۳۴ شهر از ۴۲ شهر استان و تعداد ۲۴۶ روستا از حدود ۲۹۰۰ روستای استان گازرسانی شده‌اند که شامل حدود ۲۸۵ هزار انشعاب تجاری و خانگی و ۵۳۹ انشعاب صنعتی می‌باشند.

در سال ۱۳۹۰ بیش از ۵۷۲ هزار مشترک انشعابات گاز استان حدود ۴۰۰۳ میلیون متر مکعب گاز مصرف کرده‌اند. میانگین مصرف هر مشترک (شامل تجاری، خانگی و صنعتی) در استان در سال ۱۳۹۰ حدود ۷۰۰۰ متر مکعب می‌باشد که در کل حدود ۳ درصد مصرف گاز کل کشور به استان آذربایجان غربی اختصاص یافته است.

اختصاصی مشترک نصب می‌شود، انشعاب گاز اطلاق می‌گردد.

گزیده اطلاعات

در سال ۱۳۹۰ برابر گزارش شرکت‌های ملی پخش فرآورده‌های نفتی استان که شامل منطقه ارومیه و میاندوآب می‌باشد مصرف بنزین در استان با کاهش ۴ درصدی نسبت به سال قبل حدود ۶۵۹ میلیون لیتر بوده که حدود ۳/۵ درصد مصرف بنزین کل کشور بوده است.

در سال ۱۳۹۰ تعداد جایگاه‌های فروش مواد سوختی ۱۴۵ بوده که نسبت به سال ۱۳۸۹، ۴ درصد افزایش داشته است.

۶-۱- مصرف انواع فرآورده‌های نفتی در استان

(هزار لیتر)

نفت سفید	بنزین	سوخت هواپیما	گاز مایع (تن)	سال و شهرستان
۹۴۱۴۴۶	۳۷۴۰۲۶	۳۸۲۱	۶۰۲۹۳۱۳۷۵
۹۵۶۵۰۶	۵۹۵۷۸۲	۴۷۴۸	۷۱۵۲۵۱۳۸۰
۱۰۰۳۰۷۱	۱۰۴۸۳۴۵	۵۵۰۳	۸۳۷۶۹۱۳۸۵
۹۸۵۳۷۵	۹۰۵۱۰۷	۶۱۰۰	۸۸۱۸۸۱۳۸۶
۱۰۱۸۰۶۰	۸۸۰۲۹۱	۶۲۸۳	۸۷۹۲۱۱۳۸۷
۷۶۹۷۶۹	۷۸۶۲۶۹	۶۶۶۶	۹۴۳۹۴۱۳۸۸
۷۹۵۸۳۵	۶۸۳۶۵۳	۳۳۶۵	۱۷۶۰۹۹۱۳۸۹
۷۲۱۱۱۴	۶۵۱۷۱۶	۶۷۰۷	۹۱۸۱۲۹۱۳۹۰
۱۸۱۲۲۱	۲۶۵۶۷۹	۶۷۰۷	۳۷۰۶۲ارومیه
۲۰۴۵۷	۱۲۷۲۰	۰	۳۱۶۳اشنویه
۴۲۳۹۳	۳۶۹۸۵	۰	۶۸۰۱بوکان
۱۹۴۶۳	۵۳۸۱	۰	۰پلدشت
۳۵۵۱۲	۱۹۶۲۵	۰	۳۷۶۹پیرانشهر
۲۵۶۰۶	۱۱۸۰۳	۰	۳۰۸۶تکاب
۲۱۷۳۶	۷۳۹۵	۰	۱۰۸۴چالدران
۱۲۴۳۹	۱۱۴۴۲	۰	۰چاپاره
۶۴۳۸۲	۶۰۵۸۲	۰	۹۰۳۷خوی
۴۱۳۷۳	۲۱۵۴۲	۰	۴۴۲۴سردشت
۳۷۱۹۳	۳۵۰۵۸	۰	۳۶۸۸سلماس
۳۰۴۰۸	۱۷۲۵۶	۰	۳۰۰۰شاهین‌دژ
۱۷۸۸۶	۶۹۴۲	۰	۱۲۳۱شوط
۵۹۷۳۸	۲۱۳۱۴	۰	۴۰۰۹ماکو
۴۲۳۲۰	۴۳۹۳۴	۰	۸۷۹۵مهاباد
۵۶۹۳۵	۵۳۲۵۴	۰	۴۷۴۴میان‌دوآب
۱۹۰۵۲	۲۷۸۷۴	۰	۴۹۳۶نقده

۱-۶- مصرف انواع فرآورده‌های نفتی در استان (دنباله)

(هزار لیتر)

سایر فرآورده‌ها	قییر ^(۱)	روغنهای موتور صنعتی ^(۱)	نفت کوره	نفت گاز	سال و شهرستان
•	۳۳۰۰۰	۱۲۴۰۰	۲۵۰۱۵۹	۱۰۵۷۹۴۰ ۱۳۷۵
•	۲۷۵۰۰	۱۱۳۰۰	۳۱۳۷۰۷	۱۰۷۷۱۳۳ ۱۳۸۰
•	•	•	۳۶۹۰۸۸	۱۱۵۲۰۵۱ ۱۳۸۵
•	•	•	۳۴۴۵۵۶	۱۶۲۰۷۴۳ ۱۳۸۶
•	•	•	۳۵۳۱۴۸	۱۵۰۷۲۱۲ ۱۳۸۷
•	•	•	۳۴۹۶۳۰	۱۲۱۳۸۵۷ ۱۳۸۸
•	•	•	۳۵۵۷۹۲	۱۳۳۳۷۵۰ ۱۳۸۹
۱۲۹۷۸۰	•	•	۳۷۳۱۱۲	۹۱۶۲۴۸ ۱۳۹۰
•	•	•	۱۶۵۱۶۷	۳۰۰۱۵۸ ارومیه
•	•	•	۱۸۴۶	۲۲۳۳۴ اشنویه
•	•	•	۱۰۸۹۴	۵۸۷۴۲ بوکان
•	•	•	•	۷۰۲۴ پلدشت
•	•	•	۱۰۴۰	۳۲۷۲۵ پیرانشهر
•	•	•	۴۴۷۲	۱۹۳۷۵ تکاب
•	•	•	•	۱۱۸۴۶ چالدران
•	•	•	۹۸۸	۳۰۷۵۲ چایپاره
•	•	•	۱۱۹۶۲۵	۹۶۸۳۹ خوی
•	•	•	۶۵۰	۲۳۳۲۴ سردشت
•	•	•	۷۸۲۶	۳۹۳۲۷ سلماس
•	•	•	۶۴۴۸	۲۰۱۸۶ شاهین‌دژ
•	•	•	۳۵۴۸	۱۷۷۷۸ شوط
•	•	•	۵۲	۶۷۴۷۹ ماکو
•	•	•	۹۲۰۴	۵۸۳۷۲ مهاباد
۱۲۹۷۸۰	•	•	۱۰۷۶۴	۶۷۴۰۳ میاندوآب
•	•	•	۳۰۵۸۸	۴۲۵۸۴ نقده

(۱) از سال ۱۳۸۴ به بعد به بخش خصوصی واگذار شده است.
 مأخذ- شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی، منطقه ارومیه و منطقه میاندوآب.

۲-۶- تعداد مخازن و جایگاه‌های فروش مواد سوختی در استان

تعداد جایگاه			مخازن مواد سوختی		سال و شهرستان
خصوصی	دولتی	جمع	ظرفیت (هزار لیتر)	تعداد	
۵۹	۱۰	۶۹	۲۱۳۵۰	۹۱۷ ۱۳۷۵
۷۴	۱۱	۸۵	۲۶۹۶۲	۹۸۳ ۱۳۸۰
۸۱	۹	۹۰	۳۸۶۲۹	۱۷۷۴ ۱۳۸۵
۸۳	۸	۹۱	۱۳۲۹۹	۳۰۱ ۱۳۸۶
۸۶	۴۷	۵۵	۱۴۰۱۵	۳۱۴ ۱۳۸۷
۱۰۱	۱۰	۱۱۱	۲۹۱۹۸	۷۶۳ ۱۳۸۸
۱۲۲	۹	۱۴۰	۳۴۶۴۸	۹۶۸ ۱۳۸۹
۱۳۷	۱	۱۴۵	۳۰۹۴۰۶	۷۱۳ ۱۳۹۰
۴۱	۳	۴۴	۲۱۹۶۵۲	۳۲ ارومیه
۲	۰	۲	۰	۰ اشنویه
۱۲	۰	۱۲	۲۷۵۵	۸۰ بوکان
۱	۰	۱	۰	۰ پلدشت
۷	۰	۷	۲۶۱۰	۷۵ بیرانشهر
۵	۰	۵	۱۶۶۸	۴۹ تکاب
۲	۰	۲	۰	۰ چالدران
۳	۰	۳	۰	۰ چایپاره
۹	۱	۱۰	۵۸۴۹۰	۱۲ خوی
۸	۰	۸	۱۹۷۰	۵۰ سردشت
۵	۰	۵	۰	۰ سلماس
۶	۰	۶	۲۳۳۲	۷۸ شاهین‌دژ
۱	۰	۱	۰	۰ شوط
۳	۲	۵	۹۳۰۰	۳ ماکو
۱۰	۱	۱۱	۳۳۵۳	۹۰ مهاباد
۱۵	۱	۱۶	۴۵۲۴	۱۶۱ میاندوآب
۷	۰	۷	۲۷۵۲	۸۳ نقده

۲-۶- تعداد مخازن و جایگاه‌های فروش مواد سوختی در استان (دنباله)

تعداد شعب فروش نفت	تعداد پمپ			سال و شهرستان
	نفت گاز	نفت سفید	بنزین	
۸۹۸	۲۳۲	۷۸	۲۱۵۱۳۷۵
۱۰۳۷	۱۰۰	۲۶۸	۲۵۵ ۱۳۸۰
۹۱۱	۲۲۴	۲۳	۳۲۶ ۱۳۸۵
۹۴۵	۲۱۳	۲۹	۳۳۸۱۳۸۶
۹۳۹	۲۱۷	۳۳	۳۵۳ ۱۳۸۷
۷۴۷	۲۱۶	۹	۴۳۹ ۱۳۸۸
۸۰۳	۴۶۱	۲۹۷	۴۶۶ ^(۱) ۱۳۸۹
۷۶۴	۳۴۵	۳۴	۷۰۱ ۱۳۹۰
۱۶۹	۹۲	۱۱	۲۲۷ارومیه
۱۶	۶	۱	۹اشنویه
۳۲	۲۷	۴	۳۸بوکان
۳۹	۴	۰	۴پلدشت
۲۷	۲۶	۲	۴۸پیرانشهر
۲۴	۱۱	۰	۲۰تکاب
۳۸	۶	۱	۵چالدران
۳۰	۱۱	۱	۷چاپاره
۸۸	۲۱	۴	۴۴خوی
۱۸	۱۵	۱	۲۵سردشت
۵۲	۱۷	۱	۳۱سلماس
۳۴	۱۸	۰	۲۸شاهین‌دژ
۲۹	۴	۲	۴شوط
۳۵	۱۸	۲	۲۶ماکو
۳۵	۱۳	۰	۵۱مهاباد
۶۲	۳۴	۴	۸۷میاندوآب
۳۶	۲۲	۰	۴۷نقده

(۱) افزایش به دلیل حذف محدودیت برای اخذ مجوز ایجاد جایگاه‌های فروش مواد سوختی در این سال می‌باشد.
 مأخذ- شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی، منطقه ارومیه و منطقه میاندوآب.

۳-۶- تعداد شهرها و روستاهای گاز رسانی شده، تعداد انواع انشعاب، تعداد مصرف کننده و مقدار مصرف گاز طبیعی در استان

سال و شهرستان	تعداد شهرهای گازرسانی شده	تعداد روستاهای گازرسانی شده	تعداد انشعاب		
			جمع	خانگی - تجاری	صنعتی
.....۱۳۷۵	۳	۰	۱۱۸۹۷	۱۱۸۹۷	۰
.....۱۳۸۰	۱۱	۰	۶۳۱۴۹	۶۳۱۵۶	۷
.....۱۳۸۵	۲۳	۵۳	۱۹۵۷۹۱	۱۹۵۹۳۳	۱۴۲
.....۱۳۸۶	۲۷	۷۹	۲۱۳۷۸۶	۲۱۳۹۸۴	۱۹۸
.....۱۳۸۷	۳۰	۱۱۳	۲۲۸۰۹۳	۲۲۸۳۹۴	۳۰۱
.....۱۳۸۸	۳۲	۱۳۳	۲۵۲۶۳۰	۲۵۳۰۸۰	۴۵۰
.....۱۳۸۹	۳۳	۲۰۳	۲۶۸۸۱۲	۲۶۹۲۵۲	۴۴۰
..... ۱۳۹۰	۳۴	۲۴۶	۲۸۴۸۷۱	۲۸۵۴۱۰	۵۳۹
.....ارومیه	۳	۸۷	۹۲۵۸۵	۹۲۷۰۴	۱۱۹
.....اشنویه	۲	۸	۵۲۷۱	۵۲۷۷	۶
.....بوکان	۲	۱۱	۲۰۱۵۱	۲۰۱۷۳	۲۲
.....پلدشت	۲	۳	۲۸۳۲	۲۸۳۵	۳
.....پیرانشهر	۲	۹	۹۱۰۰	۹۱۱۵	۱۵
.....تکاب	۱	۰	۶۳۵۴	۶۳۵۷	۳
.....چالدران	۱	۰	۲۶۶۸	۲۶۷۰	۲
.....چاپیپاره	۱	۱۰	۵۱۲۶	۵۱۳۰	۴
.....خوی	۴	۲۹	۳۴۶۹۳	۳۴۷۲۶	۳۳
.....سردشت	۲	۰	۵۹۳۹	۵۹۸۲	۴۳
.....سلماس	۲	۳۱	۱۸۱۶۶	۱۸۲۱۹	۵۳
.....شاهین دژ	۳	۰	۸۲۰۲	۸۲۱۲	۱۰
.....شوط	۱	۱	۴۰۶۷	۴۰۸۴	۱۷
.....ماکو	۲	۳	۹۰۵۲	۹۱۳۳	۸۱
.....مهاباد	۱	۹	۱۸۸۵۶	۱۸۸۶۴	۸
.....میاندوآب	۳	۲۷	۲۷۹۶۵	۲۸۰۸۰	۱۱۵
.....نقده	۲	۱۸	۱۳۸۴۴	۱۳۸۴۹	۵

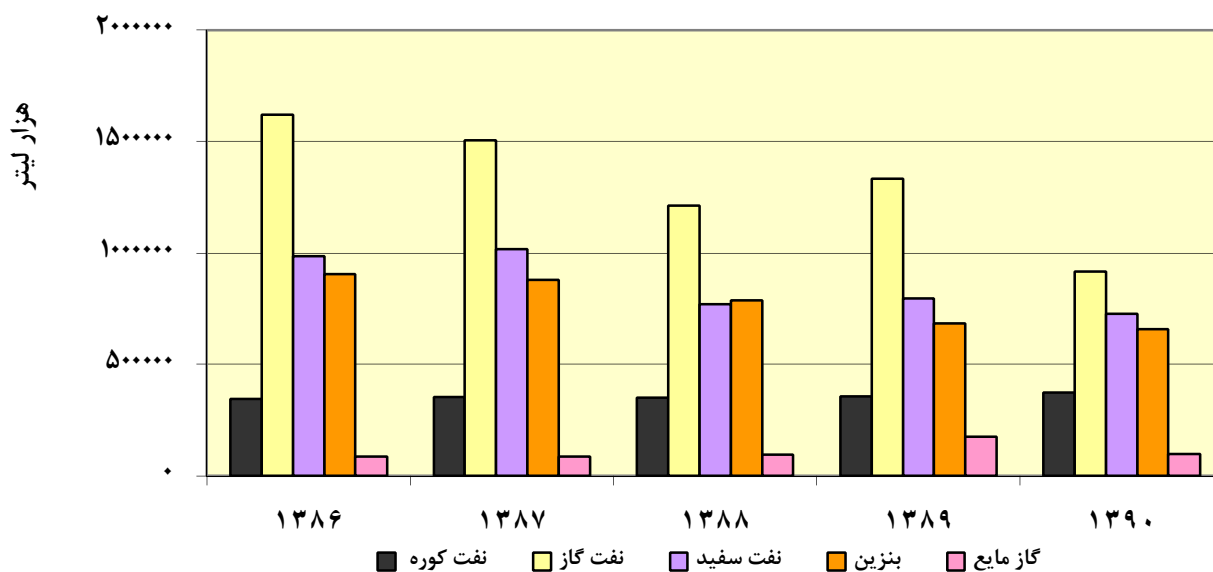
۳-۶- تعداد شهرها و روستاهای گاز رسانی شده، تعداد انواع انشعاب، تعداد مصرف کننده و مقدار مصرف گاز طبیعی در استان (دنباله)

مصرف گاز طبیعی (هزار متر مکعب)	تعداد مصرف کننده (مشترک)			سال و شهرستان
	صنعتی	خانگی و تجاری	جمع	
۳۶۴۶۰	۰	۱۱۱۰۰	۱۱۱۰۰۱۳۷۵
۶۹۵۴۱۰	۷	۸۶۸۴۴	۸۶۸۵۱۱۳۸۰
^(۱) ۲۱۱۳۶۴۵	۱۴۲	۳۲۸۶۰۳	۳۲۸۷۴۵۱۳۸۵
^(۱) ۲۳۰۴۵۳۳	۱۹۸	۳۷۹۲۸۷	۳۷۹۴۸۵۱۳۸۶
۲۸۲۰۳۰۵	۳۰۱	۴۱۹۷۶۹	۴۲۰۰۷۰۱۳۸۷
۳۱۳۹۰۳۲	۴۵۰	۴۷۱۰۵۱	۴۷۱۵۰۱۱۳۸۸
۳۵۲۴۹۴۹	۴۴۰	۵۱۸۰۱۷	۵۱۸۴۵۷۱۳۸۹
۴۰۰۲۶۷۸	۵۳۹	۵۷۱۵۹۷	۵۷۲۱۳۶۱۳۹۰
۱۸۱۶۱۴۴	۱۱۹	۱۸۵۷۳۲	۱۸۵۸۵۱ارومیه
۵۶۵۴۲	۶	۱۰۶۸۴	۱۰۶۹۰اشنویه
۲۷۱۸۵۰	۲۲	۴۳۳۰۹	۴۳۳۳۱بوکان
۱۳۰۶۶	۳	۴۲۱۳	۴۲۱۶پلدشت
۱۴۵۸۵۵	۱۵	۱۷۹۰۵	۱۷۹۲۰پیرانشهر
۸۱۲۱۰	۳	۱۲۸۹۳	۱۲۸۹۶تکاب
۶۲۵۹۹	۲	۴۶۴۷	۴۶۴۹چالدران
۵۳۷۶	۴	۹۱۶۶	۹۱۷۰چاپیاره
۴۰۸۸۲۹	۳۳	۶۸۶۶۲	۶۸۶۹۵خوی
۱۷۱۱۰	۴۳	۱۲۹۱۴	۱۲۹۵۷سردشت
۲۳۶۵۸۸	۵۳	۳۶۲۹۰	۳۶۳۴۳سلماس
۶۹۱۴۴	۱۰	۱۵۴۵۵	۱۵۴۶۵شاهین دژ
۵۴۲۵۱	۱۷	۷۲۸۱	۷۲۹۸شوط
۱۸۲۷۰۶	۸۱	۱۸۵۹۴	۱۸۶۷۵ماکو
۱۸۴۶۳۷	۸	۴۵۷۱۱	۴۵۷۱۹مهاباد
۳۴۱۲۹۲	۱۱۵	۴۹۱۷۴	۴۹۲۸۹میاندوآب
۵۵۴۷۹	۵	۲۸۹۶۷	۲۸۹۷۲نقده

(۱) جمع کل مصارف سال ۸۴، ۸۵، ۸۶ شامل مصارف خانگی / تجاری، صنعتی و نیروگاهی می باشد.

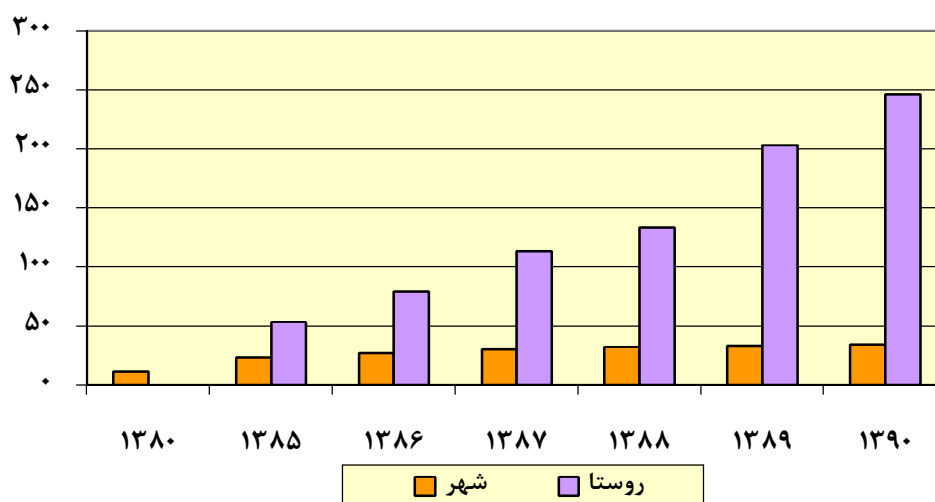
مأخذ- شرکت گاز استان آذربایجان غربی.

۶-۱- مصرف برخی از فرآورده‌های نفتی در استان : ۱۳۹۰

مبنا: جدول ۶-۱

۶-۲- تعداد شهرها و روستاهای گازرسانی شده استان بر حسب سال

مبنا: جدول ۶-۳